



**NARGÖ KAPELL.**

När Nargö kapell sistlidne söndag högtidligen kunde invigas, var det avslutningen på ett mångårigt och mödosamt arbete som firades. Många olika krafter i Sverige och här hemma ha medverkat i detta arbete. En kort översikt över kapellets byggnadshistoria är därför på sin plats i detta sammanhang. Men först några ord om det gamla kapellet på Nargö.

Detta kapell — eller S:ta Maria kyrka, som den kallades, invigdes år 1856 och hade sin plats på den nuvarande skolans område, där ännu några stenar vittna om var det stått. Vid världskrigets utbrott år 1914 fördes alla dess inventarier på de ryska myndigheternas uppmaning till Mikaelsskyrkan i Tallinn, där de sedan dess förvarats: orgeln, altartavlan, den sjuarmade ljusstaken, ljuskronorna m. m. Orgeln har dock under årens lopp sålts till Olaikyrkan, vilken nu senare i sin tur sålt den till tyska kyrkan i Nömme. Under kriget använde ryssarna den närbe-

lägna skolan till slakthus och hade hudar uppspikade till torkning på kappellets innerväggar. Vid tyskarnas ankomst år 1918 nedbrändes kapellet av ryssarna — antagligen för att icke förrådet av hudar skulle komma i tyskarnas händer.

När kriget upphört, började så småningom nargöborna, som tvingats lämna sin ö, att återvända. Och då vaknade snart också tanken på byggande av en ny kyrka. Planen upptogs först på allvar av prosten Erik Petzäll, som lade grunden till Nargö kapellfond, vilken efter hand växte till omkring 1200 kr., varav ärkebiskop Nathan Söderblom anskaffat 500 kr. På allvar fortsattes sedan arbetet av pastor Bernhard Lund, vilken gjorde en rikt givande föredragsresa i Sverige. Behållningen blev omkring 4.000 kr. Med detta grundkapital påbörjades bygget, och år 1934 voro väggar, golv och tak färdiga. Men då voro också pengarna slut, och man hade dessutom gjort 4500 kr. skuld. Det dröj-

Bestäm Dig redan i dag för en vinterkurs på Birkas. Ännu finnes några lediga platser.

de ända till våren 1937, innan denna skuld betalats och insamling av medel till de återstående arbetena kunde börja. En storartad insats har härvid gjorts av byrådirektör Nils Källström i Stockholm tillsammans med Hedvig Eleonora församling och dess kyrkoherde hovpredikanten Bergman. Dessa namn skola sent glömmas på Nargö. Ett mycket varmt intresse för kapellbygget hade också förutvarande svenske ministern i Tallinn, Baron Anders Koskull. Altarduken och den vackra altarklädnaden från Liceum i Stockholm är hans personliga gåva. Dessutom anskaffade han vid en mycket kritisk tidpunkt kapellbyggets historia en penningssumma på 2000 kr. Bidragit har dessutom Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse med omkr. 1000 kr. och Svenska kyrkans diakonistyrelse med 1200 kr. Eljest ha alla penningmedel på senare tid kommit genom byrådirektör Källström och Hedvig Eleonora. Den vackra altartavlan är en gåva av fotograf Wulfenstein i Stockholm. Allt som allt har kapellet kostat omkring 14.000 kr.

K. N.



*Mathias Westerblom*  
50 år.

Såsom den yngste i en syskonskara på 14 barn föddes M. Westerblom i Passleps kommun, Gutanäs by 16 september 1888.

Sin första skolgång började han under svenskets veteranen, klockaren Johan Nyman varifrån den framåtsträvande ynglingen fortsatte vid seminariet i Haapsalu. Som 17 årig kom han över till Tallinn där han med en för den tiden gällande 12 timmars arbetstid per dag förtjänade sitt upphålle och på kvällen besökte den nationalekonomiska linjen vid stadens Hansa-

och realläroverk. Fr. o. m. den tiden daterar sig också hans första insatser i svenskets arbetet. När 1908 föreningen Svenska Odlingens Vänner bildades vars ordförande jubilaren nu är — deltog han banbrytande i Svenskbygdens organisationsverksamhet. Även var han det estlandssvenska språkrörets "Kustbon" första redaktör. Sedan 1930 har han i två perioder varit svenskarnas riksdagsman i parlamentet och i 7 år ledamot av Läänemaas landsting vars ordförande-klubba han fört i 4 år. Likaså har han beklätt ordförandeposten i Svenska Folkförbundet och är medlem av Svenska kyrkorådet i Tallinn. Sedan 1936 innebar han posten som byråchef vid Estländska Oljekonsortiet. Såväl i parlamentet som i landstinget har herr W. alltid varit en varm förespråkare för säkerställandet av den estlandssvenska stammens nationella och politiska behov.

Vi känner honom alla som vital och slagfärdig debattör i den politiska agitationen, vi uppskatta honom som praktisk och outtröttlig talesman av våra nationalpolitiska — och ekonomiska krav, vi hedra honom på högtidsdagen som Svenskbygdens osjälviske son, vi lyckönska och hylla honom som den frimodige och oförsagde i vanskliga tider. *Hj. P.*

samlas till svensk gudstjänst eget kapell. Den stämmingsfulla högtidligheten inleddes av biskop Rahamägi och nådde sin kulmen då byrådirektör Nils Källström överlämnade H. M. Konung Gustavs personliga hälsningar till svenskättlingarna på Nargö samt överräckte Hedvig-Eleonora församlings faddergåva — en ståtlig mässhake. Härefter talade kyrkoherde K. Nilsson, Hovpredikant E. Bergman, kyrkorådets ordf. folkskollärare A. Stahl och prosten Hj. Pöhl, som med anledning av den stora dagen föreslog avsändandet av telegram till presidenten K. Päts, H. M. Konung Gustav V och ärkebiskop. E. Eidem.

Efter invigningshögtidligheterna bjödos gästerna på kaffe i skolan och den minnesrika dagen var till ända.

#### **Hovpredikanten E. Bergman på predikstolen.**

Predikanten stannade inför dagens högmässotext Matt. 5:43—6:4 och hade valt som ämne: Barn hos Gud. Följande 3 huvudtankar framhölls i predikan: 1. Att vara barn hos Gud — det är att sträva efter fullkomlighet. 2. Att vara barn hos Gud — det är att leva i Guds kärleks solljus. 3. Att vara barn hos Gud — det är att leva i det fördolda med Gud. Omedelbart efter predikan framfördes av förkunnaren följande hälsningsord: På uppdrag av Svea Rikes Ärkebiskop, min vördade och älskade förman, dr. Erling Eidem, har glädjen och hedern blivit mig beskärd att i denna helgedom få frambara en kärlekens och fridens hälsning från Sveriges kyrka. En gemensam 160 årig historia binder oss samman. Gustaf II Adolf, Karl XII, Joh. Rudbeckius, Nathan Söderblom äro namn älskade och ärade av både Estlands och Sveriges Kyrka.

På den herdestav, förfärdigad i Sverige, som av Ärkebiskop Söderblom räcktes H. H. Biskop Kukk vid hans invigning 1921 finnas inristade namnen Tallinn och Uppsala. Där äro och kända ansikten avbildade: Martin Luther, vår gemensamme lärofader och Gustaf Adolf, som grundade universitetet i Tartu.

## **Storfrämmande på kapellinvigning.**

Äntligen hade den stora dagen randats för nargöborna och då kapellklockan i söndags efter ett kvartssekel åter klämtade mötte nargöborna både gammal och ung mangrant upp på kapellbacken.

Vattenvägsstyrelsen hade beredvilligt ställt ångfartyget "Kompass" gratis till förfogande och med denna anläggning vid 1-tiden till stora hamnen på Nargö c:a 200 gäster.

Bland spetsarna märktes estniska kyrkans överhuvud biskop H. B. Rahamägi, Sveriges ärkebiskops representant hovpredikant E. Bergman, byrådirektör N. Källström, legationsrådet von Sydow, prosten K. Nilsson — Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse, svenska

kontrakts-prosten Hj. Pöhl, Svensk-Finska St. Mikaelstorsamlingens ordförande A. Stahl, konsul E. Gahlnbäck, prof. Wieselgren m.fl.

Vid landgången mötte öns kommandant och efter välkomsthälsningarna bestogs tåget, som mötte på bryggan (läs verkligen — tåget — ty det finns ett tåg på Nargö). Efter det de höga gästerna under några minuter uppehållt sig i skolan blåste fästningsmanskaps blåsorkester i kapelltornet upp "Vår Gud är oss en väldig borg" och processionen med prästerskapet i spetsen satte sig i rörelse mot kapellet. Så läste biskop Rahamägi upp kapelldörren och nargöfolket hade återigen efter 25 år fått

## Den europeiska nationalitetskongressen.

Den 25-27 augusti hölls i Stockholms Högskola den 14:de europeiska nationalitetskongressen. 34 delegater från 14 olika länder representerande sammanlagt 27 miljoner minoriteter i Europa deltog i förhandlingarna. Vid sidan av dagens rent juridiska spörsmål i reglerandet av nationalitetsproblemet diskuterades även etiska frågor. Så refererade kontraktsprosten Hj. Pöhl över ämnet "nation och religion". Talaren erinrade om svenska statskyrkans stora insats för de estlandssvenska kyrkliga behoven och framförde sammanlagt följande synpunkter som godkändes av kongressen.

1. Att användandet av modersmålet vid gudstjänstliv och kristendomsundervisning konsekvent må genomföras i alla stater till alla minoriteters främmande.

2. Att de religiösa samfundens såsom nationella vårdhem på det bestämdaste må slå vakt kring det faderneärvda trosarvet och med föredöme inom sitt eget område eftersträva en rättvis lösning av minoritetsproblemet i dess helhet.

3. Att de religiösa samfundens såsom försvarare av den sedliga ordningen i såväl det individuella som det kollektiva livet må inför kulturvärldens forum fördöma det nationella och andliga förtryck såsom ett av de största och mest överhängande oroselement och irritationsmoment nationer och stater emellan.

### Hovpredikanten...

På staven stå ock orden ur herdepalsmen: Herren är min Herde och ur Joh. 10 Frälsarens ord: Jag är den gode Herden. Där finnes och Jesu monogram I H. S. Jesus-människornas Frälsare.

Kring denna lilla kyrka, som nu blivit invigd samla sig många hjärtans tankar och böner i dag. Vi ha i Sverige följt dess tillkomst med stort intresse. Vi fröjda oss då den nu står färdig till gudstjänstbruk. Må allt det bästa och ädlaste som våra folk äga gemensamt i tro och historia här leva och växa. Må först och sist Han som är själarnas herde och biskop här

## Idrottsdagen på Vormsö.

Den 28 aug. hade Wormsö sin andra stora idrottsdag på Hullo folkskolas idrottsplan. Förberedelserna till dagen voro väl organiserade och jämför man dagen med förra årets, den första stora idrottsdagen på Vormsö, kan vem som helst som varit närvarande vittna om idrottens framsteg härute såväl bland de tävlande som också bland allmänhetens intresse för sporten. Förra året måste man nöja sig med några få tävlande. I år deltog redan 3 grupper: seniorer, juniorer och flickor.

Till bästa idrottsman korades Lars Lilja som med 3298 poäng erövrade den av herr E. Vollrat förra året skänkta vandringspokalen. Det är att beklaga att Anders Friberg, som förra året visade sig vara bästa idrottsman på ön helt försvunnit ur idrottsmännens led och ej heller tillbakalämnat pokalen. I junior-klassen var den 14 årige Anders Vaksam den bästa med 2055 poäng och pojken har förutsättningar att nå långt om han fortsätter. Bland flickorna kom Agneta Broman med 225 poäng på första plats.

För övrigt voro resultatens som följer:

**100 m.** 1. L. Lilja 12,5  
2. A. Nyholm 12,7  
3. L. Beckman 12,8

**400 m.** 1. A. Ahlström 60,08  
2. L. Beckman 61,5  
3. H. Liljebäck 62,0

**3000 m.** 1. A. Ahlström 10,56,9  
2. H. Mickelin 11,29,1  
3. A. Massalin 12,49,0

### Kula (7,257).

1. H. Ståd 10,21  
2. J. Lindkvist 10,13  
3. L. Lilja 10,04

**Diskus.** 1. J. Lundkvist 29,22  
2. H. Ståd 28,76  
3. A. Nyholm 27,24

**Spjut.** 1. J. Lundkvist 39,12  
2. A. Sleet 37,59  
3. H. Okerman 34,19

möta de sina med sin Ande och sitt Ord.

Han förene oss alla en gång i den helgedom, som ej av människohänder byggd är. "Lammet skall där vara vår Herde och leda oss till Guds vattukällor".

## Estland förlorade i landskampen tyngdlyftnings mot Sverige 4:1.

Landskampen mellan Sverige och Estland i tyngdlyftning försiggick i Tallinn på måndagen och resulterade i en svensk seger med 4-1.

Av de föregående landskamperna har Estland vunnit 2 och Sverige 1. Genom denna seger ha svenskarna hemfört den inofficiella nordiska mästerskapstiteln. "Nu ha vi endast Tyskland och Frankrike att frukta i Europa," sade den svenska "tyngdlyftargeneralen" Björklund.

### Längdhopp.

1. L. Lilja 5,49  
2. A. Nyholm 5,42  
3. J. Kornblom 5,32

### Höjdhopp.

1. L. Lilja 1,55  
2. H. Nyholm 1,40  
3. A. Nyholm 1,40

### Stavh.

1. L. Lilja 2,40  
2. H. Nyholm 2,40  
3. H. Liljebäck 2,20

### Junior kl.

**60 m.** 1. L. Okerman 8,5  
2. L. Kornblom 8,6  
3. B. Appelblom 8,8

**200 m.** 1. A. Vaksam 30,5  
2. L. Kornblom 30,6  
3. A. Massalin 30,9

**1000 m.** 1. E. Beckman 3,19,00  
2. A. Vaksam 3,21,2  
3. L. Okerman 3,22,4

### Höjd.

1. A. Vaksam 1,25  
2. A. Massalin 1,25  
3. L. Fagerros 1,20

### Längdh.

1. L. Kornblom 4,61  
2. A. Vaksam 4,51  
3. L. Okerman 4,19

### Kula.

1. G. Kivarimees 10,71  
2. A. Vaksam 10,11  
3. B. Appelblom 9,31

### Flickor:

### Spjut.

1. A. Vaksam 38,95  
2. O. Vaksam 34,10  
3. B. Appelblom 30,43

### 60 m.

1. H. Lindström 9,5  
2. K. Nyholm 9,55  
3. A. Broman 10,0

### Längdh.

1. H. Lindström 3,64  
2. A. Broman 3,52  
3. K. Nyholm 3,40

### Höjd.

1. A. Broman 1,09  
2. H. Lindström 0,91

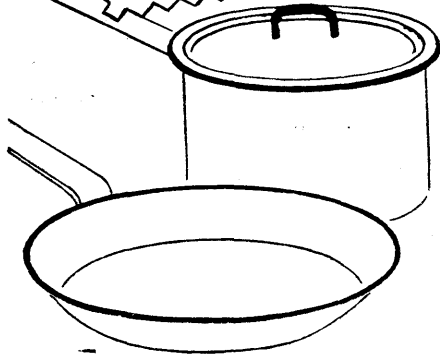
—hm.

**Prenumerera på Kustbon**

# EMALJ

## är i ropet

TVÅ NYHETER! Gräddfärgade kärl med pastellgrön dekor — eller helt pastellgröna kärl — av bastant, eldhärdig kvalitet. Finnes i rikhaltig sortering.



Se  
**KOCKUMS**  
nya färgkombinationer



Kockums moderna emaljkärl säljas i varje järn- och bosättningsaffär.

**Bästa drivkraft för fartyg**

av alla slag är

Marin- **J. M.** Junemotorn Munktell

A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

el 197, 8 7 — JÖNKÖPING — Telegr. Moto

**GEFLE MANUFABRIK A.-B.**

STRÖMSBRO

Utmärkta garner för fiskeriändamål  
REKOMMENDERAS.

**Sjuntorps Aktiebolag**

**SJUNTORP**

Rekommenderar sina välkända tillverkningar.

**Prima PORTLAND CEMENT**  
från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

**A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK**

JÄRBO

FILTAR VADMAL SPORTTYGER

**Clotströms**

**Rostfria Kockkärl**

rekommenderas.

Utgivare:

**Svenska Odlingens Vänner**

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Rütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes

Utlandet

1 år Ekr 2:—

1 år Ekr. 4:—

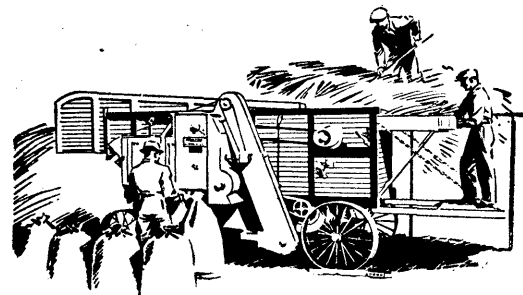
1/2 " " 1:—

1/2 " " 2:—

# Överum

är namnet, som garanterar verklig kvalitet å plogar och plogdelar

## MUNKTELL'S TRÖSKVERK



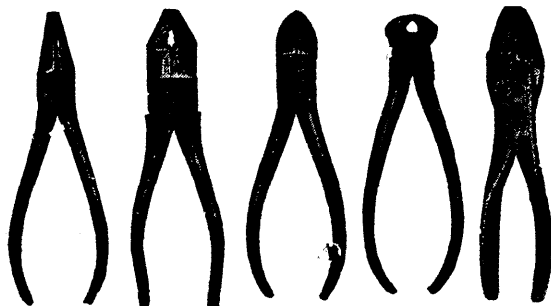
För alla tröskverksbehov finnes ett lämpligt Munktellverk

N2 och N70 med övermatning, ETK 24 och ETK 28 med ändmatning, speciellt avsedda för mindre och medelstora gårdar.

För större lantbruk rekommenderas typ NTB 2', 2½' och 3', typ MTC 3½', 4' och 4½' med en avverkning av upp till 5.000 kg. vete per timme.

Överträffade i effektivitet, ekonomi och hållbarhet.

**A.-B. BOLINDER-MUNKTELL, ESKILSTUNA, SVERIGE**

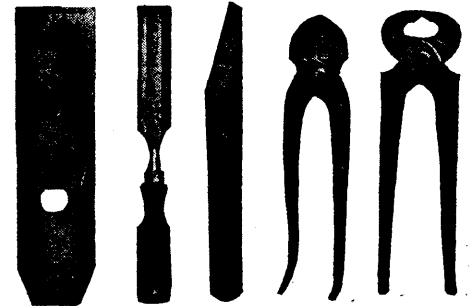


FABRIKSMÄRKE

REPRESENTANT

Fa. NILS OLSGÅRD

PIKK TÄN. 3614  
TALLINN



**E. A. BERGS FABRIKS AKTIEBOLAG**  
ESKILSTUNA